

VU Research Portal

Gildepenningen

Teulings, C.D.O.J.

2019

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Teulings, C. D. O. J. (2019). *Gildepenningen: Hun rol binnen de ambachtsgilden van de Noordelijke Nederlanden*. Pictures Publishers.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

| INHOUD

Voorwoord	7	8. De casus Zuid-Holland versus Zeeland en Friesland	182
Inleiding	9	9. Een tussenstand	188
1. Ambachtsgilden in Nederland	9	10. Nummersysteem	188
2. Probleemstelling	18	11. Nummer- én naamsysteem	199
3. Penningen van gilden als bron voor onderzoek naar hun interne organisatie	24	12. Naamsysteem	206
4. Een afgebakende definitie	35	13. Ontwikkeling door de tijd heen van het presentiepenningensysteem	214
5. Doel en indeling van de studie	38	14. Samenvatting en conclusies van hoofdstuk 3	219
Hoofdstuk 1 De geschiedenis van de gildepennning in vogelvlucht	43	Hoofdstuk 4 Ter aarde	223
1. Het ontstaan van de Nederlandse gildepenningen	43	1. “Behoorlijk ter aerde”	224
2. De geschiedenis van het primaire gebruik. Van Zuid naar Noord	45	2. De buurtbewoners als drager	226
3. Buiten de Noordelijke Nederlanden	49	3. Gildeleden als dragers. De keuren over het dragen van de baar	229
4. De bloei in het Noorden en het verdwijnen in de 19de eeuw	53	4. Baardragerspenningen in de DB	233
5. De geschiedenis van het secundaire gebruik	58	5. Samenvatting en conclusies van hoofdstuk 4	242
6. Hoe ziet een gildepennning er uit?	61	Hoofdstuk 5 Vereerd	247
7. De opdrachtgevers en hun keuzes	68	1. Vereren	248
8. Samenvatting en conclusies van hoofdstuk 1	81	2. De zilveren gildepenningen van 's-Hertogenbosch	260
Hoofdstuk 2 Het huidige corpus en de taxonomie	85	3. De zilveren gildepenningen van Friesland	265
1. Het tertiaire gebruik tot circa 1884	85	4. De zilveren gildepenningen van Amsterdam	268
2. Het tertiaire gebruik vanaf circa 1884	103	5. De zilveren gildepenningen van Middelburg	290
3. Naar een taxonomie van passende snit	108	6. Andere vergelijkbare vormen van vereren	302
4. De bouw van databank DB	110	7. Samenvatting en conclusies van hoofdstuk 5	307
5. Globale gegevens uit DB	115	Hoofdstuk 6 Rechtgevende functies	311
6. Kanttekeningen bij de DB	122	1. Ambtsuitoefening en legitimatie	314
7. Samenvatting en conclusies van hoofdstuk 2	126	2. Personeel en leerlingstelsel	318
Hoofdstuk 3 Presentie	129	3. Sociale voorzieningen (bossen)	328
1. Een gildebegravenis	130	4. Toegang	332
2. Controle waartoe?	136	5. Van waarde	346
3. Controle door wie en controle van wie?	141	6. Samenvatting en conclusies van hoofdstuk 6	349
4. Hoe werd gecontroleerd?	147	Samenvatting en slotbeschouwingen	353
5. Verspreiding van presentiepenningen	163	Summary	361
6. Redenen voor afwezigheid van presentiepenningen; een generieke methode	166		
7. Redenen voor afwezigheid van presentiepenningen; een benadering per stad	174		

Bijlagen betreffende de DB	365	Bronnen	455
1. Beschrijving	365	Geraadpleegde archieven en documenten- verzamelingen, manuscripten en gegevensbestanden, gedrukte bronnen en bronnenuitgaven, en bibliografie	455
Bijlagen bij de hoofdstukken	371	1. Geraadpleegde archieven en documentenverzamelingen	455
1. Bijlagen bij de Inleiding	371	2. Manuscripten en gegevensbestanden	457
a. Functie per taxon op rang 3	371	3. Gedrukte bronnen en bronnenuitgaven	457
b. Aantallen taxa bij Wittop Koning en in de DB op de diverse rangen	397	4. Bibliografie	458
2. Bijlage bij Hoofdstuk 1	398	Lijsten, glossarium en registers	473
a. Keuren	398	Lijst van afbeeldingen	473
3. Bijlagen bij Hoofdstuk 2	401	Lijst van tabellen	477
a. Overlevingspercentage voor gildepenningen	401	Lijst van grafieken	482
b. Bijlagen bij de prijsontwikkeling van gildepenningen	411	Glossarium	484
c. Verloop publiek en privaat bezit	418	Register van persoonsnamen	489
d. Bronnen van de DB in Dataverse IISG	419	Register van geografische namen	495
4. Bijlage bij Hoofdstuk 3	429	Register van beroepen en juridische personen	498
a. Overzicht van ledenlijsten van gilden in het Stadsarchief van Amsterdam	429	Curriculum Vitae	503
5. Bijlagen bij Hoofdstuk 5	431		
a. Lijst van zilveren vereringspenningen	431		
b. Lijst van overige zilveren penningen excl. Hortuspenningen	435		
c. Lijst van zilveren Hortuspenningen	442		
d. De overlidenjaren van enige Amsterdamse chirurgijns	443		
e. Betalingen aan Bossche zilvermeden	445		
f. Namen op zilveren penningen van het Amsterdamse timmerlieden- of Sint Josephgilde	450		